

Franciaország az 1870—71. évi háború után

Franciaországra már sok nagy csapás sulyosodott s ezek között talán legnagyobb a franciák teljes vereségei végződött 1870—71. évi háború volt. Franciaország helyzetét e háború után híven és pontosan visszatükrözteti Magne pénzügyminiszternek 1873 október 27-én előterjesztett jelentése. A kincstár háborús pénzügyi terheit ez a jelentés 9,288.962.000 frankban állapítja meg s ebben az összegben a Németországnak fizetett hadisarc 5 milliárd, a rendkívüli hadikiadás 1,912.045.000, Páris élelmezése 169,518.000, a katonák özvegyeinek és árváinak juttatott összeg 60 millió, a hadisarcok kamata 301.145.000, a német csapatok ellátása 248,625.000, a kárpótlás a háborús károkért 62,708.000, a kölcsönök kibocsátási vesztesége 631,168.000, az elmaradt adó 364,189.000, a hadianyagban esett kár 548,524.000 frankkal szerepel. Ez a több, mint 9 milliárd egyenesen a kincstárt terhelte, volt azonban még egyéb veszteség is. Az ezekről szóló összeállítás a következő tételeket sorakoztatja fel: Páris hadisarca 200,000.000, a departement-ok hadisarca 59,053.000, a természetben való rekvizálás 327,581.000, a mezőkben, vetésekben esett kár 264,172.000, az egyéb elpusztult érték 169,157.000, a kommun rombolása 200,000.000, az adóhátrétek kamata 6,089.000, a nemzetőrség és csendőrségköltsége 32,335.000, összesen 1 milliárd 739.394.000 frank. Az elvesztett Elzász és Lotharingia földértékét 4,5 milliárd frankra, az elmaradt adójövedelmet 66 millió frankra becsülték.

A hadisarc megfizetése

Az 5 milliárd hadisarcot két és fél év alatt fizette meg Franciaország, mégpedig 1 milliárdot aranyban, 4 milliárdot devizákban és külföldre szóló váltók útján. A francia közönség eladta külföldi értékeit, a pénzen francia kölcsönt vásárolt, vagyis most már nem a külföldnek, hanem hazájának lett hitelezője. A konverzió a legzavartalanabban bonyolódott le. Teljes elismeréssel kell adoznunk a francia adminisztrációnak — mondja a jelentés — »válságos helyzetben, amikor rögtönzéssel kellett újat teremteni, a kincstári tisztviselőkből bankárok, pénzváltók lettek s a nagy felelősséggel járó feladatot teljes sikerrel megoldották«.

Az állam 1870-től 1875-ig 8400 millió frank kölcsönt vett fel. Az amerikai Morgan több kölcsönrel is Franciaország rendelkezésére bocsátott, nyilvános aláírás útján pedig az állam 1871-ben 2, 1872-ben 3 milliárdot vett fel. A legfőbb törekvés az volt, hogy a francia járadék a lehetőséghez képest francia kézbe kerüljön és hogy a kistőkét minél szervesebben kapcsolják a mozgalomba. A külföld azonban szintén teljes bizalmat táplált Franciaország iránt s az első, a két-milliárdos kölcsönre 5 milliárdot, a 3 milliárdosra pedig 43 milliárdot jegyzett. Ez a bizalom nem volt jogosulatlan. Franciaország pénzügyi helyzete hamarosan megzsilárdult és tíz év múltán a kamatot minden nehézség és megrázkódás nélkül szállították 5 százalékról 4,5 százalékra.

Az eredmény azonban nem lett volna ilyen nagy és gyors, ha a kölcsönműveletekkel egyidejűen hozzá nem látnak az államháztartás rendezéséhez, a terhek állandó fedezetéről való gondoskodáshoz. Ötletekben, tervekben, tanácsokban nem is volt hiány. Akadt valaki, aki a hadisarc céljára hamispénz veretését indítványozta, sőt mindjárt fel is ajánlotta a pénzhamisításra vonatkozó nagyszámú találmányát. Voltak azonban komoly, megfontolásra érdemes javaslatok s ezekkel a nemzetgyűlés komo-

lyan foglalkozott is, végül megállapodtak a következőkben:

Az adóterhek emelése

Emeltek elsősorban a bélyeg- és illetékadót. Ezek a tételek nem tartottak lépést a gazdasági, jogi és forgalmi élet hatalmas fejlődésével s elbírták az emelést. A kereskedelmi, ipari, gyári és vállalkozási keresetekre illeték- és bélyeg után 170 millió franknyi többletet róttak ki. Az italadókat 126 millió frankkal fokozták. A sorban a harmadik, az egyenes adók emelése volt, itt a többlet 93,15 millió frankot tett s ennek legnagyobb része a pátdens-adókra esett. A vám-tétel 70 millió frankkal nagyobbodott, noha az ipari és kereskedelmi vámo-kat, Thiers javaslatának elvetésével nem emelték. Hozzányultak azonban a pénzügyi vámokhoz, bár itt nem lehetett jelentékeny eredményt várni, mert Franciaországban a cukrot, dohányt, bort és szeszt külön adóztatják, ezek a cikkek tehát a pénzügyi vámok tételei között nem szerepelnek. Ennek a vámfajtának legdusabb forrása a kávé és a kóla. A szállítás-ra 75,5 millió frank új adót vetettek ki. Felemelték a személy- és tehertarifát és a postai szállítást. A cukor-adót 64, a dohányjövédéket 37, a só-adót 7,6 millió frankkal fokozták. Új adó volt a gyufamonopólium, ám több régi, közben megszűnt adófajtát is életbeléptettek. A viágítási adókból 12,5 millió, a gyufa, szappan és papiros adójából 42 millió frank több bevételt remélhettek. Az egész többlet 750 millió frank és ebből 395 millió frank a fogyasztási cikkekre jutott.

Csak a cukorfogyasztás csökkent

Sokan pesszimistikusan ítélték meg a francia helyzet jövőjét. Olyan kivól szakember, mint Wagner Adolf, szintén élesen bírálta a szanalás ter-vét. A valóság azonban ezuttal is megcáfolta az elméletet. Az áruforgalom, a közlekedés megdrágítása ellenére, jelentékenyen emelkedett, a vas-utak 1872-ben 100 millió frankkal vet-tek be többet, mint 1869-ben. A takarék-betét 1869-ben 670 millió, 1872-ben 836 millió frank volt. A bankok is nagyobb forgaimat bonyolítottak le, mint a háború előtt. A vállalkozók edv rem hogy nem csökkent, inkább meg-élénkült s különféle kibocsátásokban jelentékeny összegeket helyeztek el. A föld- és házbirtok értéke, a bérjövedelem és nemzeti termelés gyarapo-dott. A felemelt adóú cikkek forgal-ma csökkent területen is nagyobb volt, mint a háború előtt a csonkítatlan Franciaországban, csak a cukor fogyasztása csökkent. A helyzet elfo-gulatlan vizsgálatából tehát csakis arra lehetett következtetni s ezt ma már, mint történelmi igazságot kell megállapítanunk, hogy a megkövetelt anyagi áldozatok koránt sem merítet-tek ki Franciaország pénzügyi erejét.

— A TISZA VIZÁLLÁSA. A sze-gedi rendőrség révkapitánysága je-lentése szerint a Tisza vizállása november 23-án reggel 7 órakor 241 cm, a levegő hőmérséklete 11 fok Celsius volt.

Bene Imre István és József nevelt gyermekei és testvére, Czer Mátyásné szül. Menyhei Erzsébet fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy drága jó édesapa, nagypapa, após, testvér és rokon

Menyhei Mihály szikvizgyáros

f. hó 22-én, életének 60-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt.

November hó 24-én, szerdán délután fél 3 órakor temetjük a Du-gonics-temető ravatalozójából a felsővárosi temetőbe.

Gyászmise 24-én délelőtt 8 órakor lesz a rókusai templomban.

HIREK

Szegedi utmutató

A Somogyi-könyvtárban vasárnap és ünnepnap kivételével könyvtár-szolgálat.

Az egyetemi könyvtárban vasárnap és ünnepnap kivételével könyvtár-szolgálat.

A városi múzeum egész évben nyitva.

Szolgálatos gyógyszerárak: Takács István Klauzál-tér 3, Just Frigyes Petőfi Sándor-sugárút 41b, Sel-meczi Béla Somogyitelep IX. u. 489, Török Márton Csongrádi-sugárút 14.

Városi Színház: Cigányszere-le m.

Mozik műsora: Belvárosi Mozi: Gról Monte Christo, Széchenyi Mozi: Rákóczi nótája.

—o—

AZ ELSŐTETÍTÉS KEZDETE
ESTE NYOLC ÓRAKOR,
VEGE REGGEL NÉGY ÓRAKOR.

—o—

— Rendelettervezet az üzletek nyi-tási és zárási idejének módosításáról. A szegedi kereskedelmi és iparkama-ra belkereskedelmi szakosztaja ma, szerdán délután 6 órakor a kamará-ban tartandó értekezleten tárgyalja meg a kereskedelemügyi miniszternek azt a rendelettervezetét, amelyet a nyílt árusítási üzletek nyitási és zárá-si idejének ideiglenes módosítására vonatkozóan készített. A rendeletter-vezet szerint azokat az üzleteket, ame-lyek nem tartoznak az élelmiszer, tü-zelőanyag vagy élővirág árusítására berendezett üzletek sorába, valamint az azokhoz tartozó iroda- és raktár-helyiségeket az ország egész területén hétfőn zárva kell tartani, más közna-pokon pedig délelőtt 9 óra előtt ki-nyitni és délután 5 óra után nyitvatar-tani nem szabad. Szombaton pedig este 7 órakor kell bezárni. Ugyanezek-nek az üzleteknek zárórája a kará-csony első napját megelőző 12 közna-pon este 7 óra, december 24. napján pedig délután 5 óra. Az élelmiszer-, tüzelőanyag- vagy élővirágüzletek nyi-tásának vagy zárásának időpontját a 134.800—1942. K. K. M. számú rendelet szabályozza. Ezek a rendelkezések ér-vényben maradnak. Az élelmiszer és tüzelőanyag árusítására berendezett üzleteket legalább reggel 8 órától déli 12 óráig és délután 3 órától a hatály-ban levő zárórát nyitva kell tartani. A rendelettervezet célja a tüzelőanyag-gal és világítási árammal való takaré-koskodás.

— Életveszélyesen összeszukkál-tak egy fiatalembert. A Maróti-féle vendéglőben hétfőn délután véres verekedés keletkezett az ott mula-tozó legények között. A verekedés hevében ismeretlen tettes úgy össze-szukkálta Sztankovics István 19 éves földművelőgyeget, hogy fél-holtan szállították be a közkör-házba. Állapota rendkívül súlyos, életbenmaradásához kevés a re-mény. A nyomozás megindult a tettes kézrekerítésére.

Gyakorlattal rendelkező, eset-leg kezdő

masamódleányt

azonnalra keres VILMA ka-lapszalón, Feketesas u. 16 szám

— A Magyar Vöröskereszt nemes emberbaráti munkájának, amely külö-nösen a most dúló háborúban a leg-nagyobb erkölcsi erővel és a rendel-kezésre álló anyagi eszközök teljes igénybevételével teljesíti a felebaráti szeretet parancsát, szüksége van az összeg megértésére, hogy a haza vé-delmében megsebesült honvédek az őket joggal megillető ápolásban része-sülhessenek. A Vöröskereszt újabb ágyalaptványok létesítésére kéri a hazafias érzelme és az idők szavát megértő magyar társadalmat, hogy a hadikórházaknak szükséges felszere-jeit biztosíthassa. A hadikórházi ágy-alaptványok 500 P-vel létesíthetők és jegyezni lehet a Magyar Vöröskereszt Szeged városi fióknál. Az alaptvány adományozójának nevét az alaptvá-nyi ágyon elhelyezendő táblán jelölik meg és a Vöröskereszt az illető ré-szére ágyalaptványi oklevelet állít ki. A vidéki hadikórházak részére lé-tesített ágyalaptvány esetében az ala-ptványi oklevélben fel lesz tüntetve, hogy az alaptványi ágyat melyik ha-dikórházban helyezik el.

— Ivanovics György egyetemi ta-nár előadása. A Magyar Vöröske-reszt Szeged városi fiók egészség-ügyi előadássorozatának második előadását dr. Ivanovics György egyetemi tanár tartja november 26-án délután 6 órakor a gyermek-klinika nagy előadótermében »Há-borus táplálkozás« címmel. Az elő-adáson a belépés díjtalan és azon az érdeklődőket szívesen látják.

— Vitaest a Tanárképző Főisko-lán. Rendkívül érdekes vitaest zajlott le a Tanárképző Főiskolán. A vita tárgya, a nemzetiségi kérdés mai magyar életünknek egyik leg-többet vitatott és legérzékenyebb pontja. Az esten jelen volt a főiskola tanári karából dr. Schilling Gábor igazgató, dr. Somogyi József és vi-téz Szili-Török Imre főiskolai ta-nárok, továbbá dr. Vándor Gyula, a Baross-gimnázium tanára, a hor-vát kisebbségi ügyek szakértője. Az est előadója dr. Krammer Jenő gimnáziumi tanár, főiskolai előadó, aki husz évig kisebbségi sorsban élt, a szubjektív élmények szem-szögéből számolt be tapasztalatairól. Nem a romantikus hazafi hangján, hanem lehiggadt, össze-gező tárgyilagossággal. Elsősorban önmagunk megismerésén és saját viszonyaink rendezésére van szük-ség. Továbbá meg kell kezdenünk a közösségi érzés kialakításához az első lépést a nemzetiségeink felé. Ennek egyik legfontosabb követel-ménye, egy-egy nemzetiségi nyelv megtanulása. A nagy tetszéssel fo-gadott őszinte előadás után vita keletkezett: hozzászóltak a kérdés-hez vitéz dr. Szili-Török Imre és dr. Somogyi József.

— Felboncolnak egy idegklinikán elhalt nőt. Kasztner Jakabné szent-tamási lakos a szegedi ideg- és el-meklinika ápolta volt. November elején szállították be a klinikára, ahol pár nap múlva meghalt. Mivel a gyanu szerint arzénmérgezésben halt meg, az ügyészség elrendelte holttestének törvényszéki orvosi felboncolását.